

**Rada Miejska Gminy
Stęszew**

**Uchwała Nr XI/111/2015
Rady Miejskiej Gminy Stęszew
z dnia 22 grudnia 2015 roku**

w sprawie gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016 - 2020

Na podstawie art. 6 ust 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz.U. z 2015 r. poz. 1390)

**Rada Miejska Gminy Stęszew
uchwała co następuje**

- §1.** Uchwała się Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016 – 2020, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.
- §2.** Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Stęszew.
- §3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2016–2020**

STĘSZEW 2015

WSTĘP

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody” [Nowakowska, 2008, s. 21]. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydentem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
2. Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
3. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
4. Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
5. Zaniechanie – to ciągłe nie zaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana na podstawie przepisów ustawy Kodeks karny. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm).

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Program Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2016–2020. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

I Diagnoza problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy Stęszew.

Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym nie łatwo się rozmawia a który jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary.

Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Stęszew została określona na podstawie informacji uzyskanych z danych statystycznych ze sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Stęszew w latach 2012,2013, 2014.

1.Liczba założonych niebieskich kart

	2012	2013	2014
Liczba „Niebieskich Kart” założonych przez policję	39	39	27
Liczba „Niebieskich Kart” założonych przez pracownika socjalnego	2	4	5
Liczba założonych „Niebieskich Kart” kart założonych przez oświatę	0	2	1
Liczba niebieskich kart założonych przez szkołę	0	0	0

Liczba „Niebieskich Kart” założonych przez GKRPA	0	0	0
Liczba „Niebieskich Kart” założonych ogółem:	41	45	33

Z przedstawionych danych wynika, że najczęściej „Niebieskich Kart” sporządza policja. Wynika to oczywiście z charakteru pracy policji, która jest wzywana na interwencje domowe. Pomimo, że ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wskazuje różne podmioty uprawnione do podjęcia procedury „Niebieska Karta”, to takich czynności w badanych latach na terenie Gminy Stęszew nie podjęły: służba zdrowia oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stęszewie. Należy podkreślić, że problematyka przemocy jest cały czas traktowana jako sprawa wstydliva, drażliwa, skrywana w czterech ścianach domu, stąd angażowanie różnych instytucji jest dla wielu osób bardzo trudne..

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar, Zarządzeniem Nr 63 Burmistrza Stęszewa z dnia 02.06.2011r. został powołany Zespół Interdyscyplinarny w gminie Stęszew. Została przyjęta do realizacji Uchwała Nr VI/42/2011 Rady Miejskiej Gminy Stęszew z dnia 29 marca 2011 roku w sprawie określenia trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania. W ramach realizacji procedury „Niebieska Karta” powołane zostały Grupy robocze, które odbyły następującą ilość posiedzeń:

- 2012r.- 89
- 2013r. -102
- 2014r. -75

W ramach czynności Grup roboczych, oprócz bieżącego monitorowania sytuacji rodzinnej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Stęszewie oraz Komisariat Policji w Stęszewie podjęto następujące działania:

a) skierowano zawiadomienia do Prokuratury:

- 2012 rok - 0
- 2013 rok. -1
- 2014 rok -3

b) zaoferowano pomoc psychologa, z której skorzystało:

- 2012 rok: 14 osób;

- 2013 rok. 19 osób;

- 2014 rok 16 osób;

II. Cele programu

Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Stęszew,
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Stęszew,
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

III. Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

IV. Program jest spójny z Programami:

1. Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006 -2016,
2. Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stęszew na lata 2008 - 2017,
3. Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. **ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390),
2. **ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej** (Dz. U. z 2015 r. poz. 163),
3. **ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286.).

V. Zasoby Gminy Stęszew w zakresie realizacji Programu:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
 - a) Ośrodek Pomocy Społecznej,
 - b) Komisariat Policji,
 - c) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - d) placówki oświatowo-wychowawcze,
 - e) służba zdrowia,
 - f) kuratorzy sądowi,
 - g) organizacje pozarządowe,
 - h) parafie,
 - i) inne, w zależności od potrzeb np. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Kobylnicy

VI. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

1. poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
2. dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
3. dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
4. otwartość i chęć współpracy specjalistów,
5. silne więzi rodzinne,
6. chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VII. Zagrożenia w realizacji zadań:

1. stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
2. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
3. brak współpracy rodziny w zakresie przezwycięzania kryzysów,
4. problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
5. ubóstwo,
6. brak infrastruktury socjalnej w gminie,
7. brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
8. brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

VIII. Realizacja celów Programu

CEL 1

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Stęszew

Działania:

1. Określenie w drodze uchwały trybu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.
Podmiot realizujący działanie: **Rada Miejska Gminy Stęszew;**
2. Powołanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.
Podmiot realizujący działanie: **Burmistrz Stęszewa;**
3. Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego:
 - a) pracownicy socjalni,
 - b) przedstawiciele oświaty,
 - c) przedstawiciele policji,
 - d) kuratorzy sądowi,
 - e) przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - f) przedstawiciele służby zdrowia,
 - g) przedstawiciele organizacji pozarządowych,
 - h) inni w zależności od zasobów, np. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Kobylnicy;
4. Zadania realizowane przez zespół interdyscyplinarny:
 - a) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
 - b) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
 - c) rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
 - d) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
 - e) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
 - f) podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
 - g) inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
 - h) udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.
5. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:
 - a) propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
 - b) obalanie mitów na temat przemocy,
 - c) szkolenia na temat przemocy,

- d) prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
- e) wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
- f) organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, np. w świetlicach wiejskich,
- g) dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
- h) organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Podmioty realizujące działanie:

- i) placówki oświatowo-wychowawcze,
- j) Ośrodek Pomocy Społecznej,
- k) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- l) Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- m) inne,

CEL 2

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Działania:

1. Izolowanie sprawców od ofiar.
2. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych.
3. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
4. Kierowanie wniosków do Sądu o orzeczenie obowiązku podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

Podmioty realizujące działanie:

- a) policja,
- b) Ośrodek Pomocy Społecznej
- c) Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- d) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

CEL 3

Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Działania:

2. Udzielanie informacji na temat:
 - a) bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
 - b) pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
 - c) praw osób będących ofiarami przemocy,
 - d) programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy,
 - e) rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia”.

Podmiot realizujący działanie:

- f) Ośrodek Pomocy Społecznej,
- g) Punkt Konsultacyjno – Informacyjny.

3. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- a) podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
- b) przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

4. Podmioty realizujące działanie:

- c) policja,
- d) Ośrodek Pomocy Społecznej,
- e) Kuratorzy sądowi,
- f) Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- g) Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- h) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- i) przedstawiciele oświaty,
- j) przedstawiciele służby zdrowia.
- k) Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Monitorowanie

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Ośrodka Pomocy Społecznej.

Sprawozdawczość

Ośrodek Pomocy Społecznej w Stęszewie do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej Gminy Stęszew sprawozdanie z realizacji Programu.

Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy, będących w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej w Stęszewie oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.